

Ващетинська Наталія Олександрівна
ДВНЗ „Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник:
к.е.н., доц. **Василик А.В.**

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглянуто питання формування соціальної політики в Україні як основного напрямку покращення рівня життя населення. Пропонуються шляхи усунення таких проблем, як соціальна нерівність та методи покращення соціальної політики в Україні

В основі соціальної політики має бути чітко окреслена соціальна спрямованість реформ на шляху до соціального прогресу суспільства, тобто на подолання бідності, зменшення майнового розшарування, поліпшення добробуту, посилення стабільності, перетворення соціальних чинників на інструмент прискорення розвитку країни.

Актуальність удосконалення соціальної політики визначається спрямованістю України вступити в Європейський Союз та основними проблемами соціальної політики держави.

В умовах соціально орієнтованої ринкової економіки утвердження принципів справедливості здійснюється завдяки реалізації заходів соціальної політики. На думку В.В. Васильченка, А.М. Гриненка, О.А. Грішнєвої та Л.П. Керб, соціальна політика – це діяльність державних і громадських інститутів, суспільних груп та окремих осіб (суб'єктів соціальної політики), спрямована на реалізацію соціальних потреб людини, що забезпечують її життєдіяльність і розвиток як соціальної істоти на основі принципу соціальної справедливості за беззастережного дотримання її громадянських прав та свобод [3, с. 286]. Ми вважаємо, що таке визначення соціальної політики якнайповніше розкриває її суть та призначення.

Павлюк В.Д. зазначає, що метою соціальної політики є забезпечення гідного рівня життя, який виражається у певній кількості та якості споживчих благ і послуг, починаючи з „первинних” (потреби працівників у продуктах харчування, одязі, засобах пересування, підтримки здоров'я) і закінчуючи найскладнішими потребами, пов'язаними із задоволенням духовних, моральних, естетичних запитів [1, с. 10].

Головним завданням, як зазначає вже вищезгаданий колектив авторів, соціальної політики є досягнення відповідності цілеспрямованої діяльності системи, її соціально-політичних інститутів, що є суб'єктами такої політики, соціальному розвитку згідно з вимогами об'єктивних закономірностей суспільного прогресу. Іншими завданнями можна вважати забезпечення чіткого функціонування суб'єктів соціальної політики, узгоджуваної діяльності різних її елементів, формування їх оптимального співвідношення та підтримання необхідних пропорцій між ними.

Серед актуальних і невідкладних завдань соціальної політики уряду України провідне місце має належати питанням удосконалення системи заробітної плати, забезпечення її органічної залежності від кінцевих результатів праці самих працівників і підприємств у цілому; забезпечення регулюючої функції мінімальної заробітної плати; вдосконалення міжвідомчих і міжкваліфікаційних співвідношень заробітної плати, усунення деформації та необґрунтованих відмінностей в оплаті; упорядкування системи оплати праці в організаціях і установах бюджетної сфери [3, с. 287].

Шевчук П.І. стверджує, що головним суб'єктом-координатором соціальної політики держави є уряд, який володіє такими найважливішими державними інструментами її реалізації:

- оподаткування;
- фінансові трансфери;
- права і правові титули;
- прямі послуги або ваучери (кредити) на оплату послуг;
- нефінансові та близькі до готівки винагороди;
- заборона або обмеження певних дій;
- права на приватні вимоги та захист;
- інформація;
- спеціальні стягнення;
- вторинні ефекти інших галузей;
- міжгалузеві консультації та угоди між соціальними партнерами;
- заходи стосовно взаємодії [4, с. 23].

Соціальна політика у вузькому розумінні реалізується як соціальний захист, основними формами якого є надання пільг, соціальних та компенсаційних виплат та соціальних послуг.

Щоб оцінити ефективність соціальних пільг, проаналізуємо такі дані (табл. 1):

Таблиця 1

Показники для оцінювання системи пільг

Показники	2011 рік
Питома вага бідного населення серед отримувачів пільг, %	37,70
Питома вага небідного населення серед отримувачів пільг, %	62,30
Середній розмір вартості отриманих пільг для бідних, грн. на місяць на 1 домогосподарство	592,50
Середній розмір вартості отриманих пільг для небідних, грн. на місяць на 1 домогосподарство	1051,05

Як бачимо, оцінка системи соціальних пільг приводить до висновку, що вони здебільшого орієнтовані не на бідне населення. Майже в 2 рази розмір пільг для небідного населення перевищує розмір пільг для бідного населення. Також

кількість небідного населення серед отримувачів пільг переважає бідне населення майже в 2 рази.

Як зазначається Центром громадської експертизи, на відміну від діючої системи пільг, система соціальних та компенсаційних виплат побудована більш логічно і адресно: значну частину суто соціальних виплат спрямовано на соціальний захист найбільш соціально незахищених категорій населення, а суто компенсаційних – на спеціальний соціальний захист та додаткове матеріальне забезпечення представників певних професій [2, с. 40].

Отже, ми вважаємо, що основними напрямками розвитку соціальної політики в Україні є такі:

– покращення чинної правової бази таким чином, щоб вимогам і цілям соціальної держави відповідало чинне законодавство. Успішність діяльності держави можна розглядати через досягнення нею сучасних стандартів людського розвитку;

– підвищення соціальної відповідальності держави;

– вживання додаткових заходів щодо вдосконалення соціально-трудова відносин безпосередньо на підприємствах;

– створення ефективного механізму контролю за додержанням трудового законодавства;

– розвиток форм виробничої демократії, а саме участі персоналу в управлінні виробництвом та розподілі його результатів діяльності;

– розвиток інформаційного забезпечення реформ. Це є важливим напрямом, оскільки населення має одержувати повну інформацію про зміни в соціально-трудова сфері, їх наслідки та очікувану ефективність;

– застосування зарубіжного досвіду щодо покращення соціально-трудова відносин, або на його основі вироблення своєї, ефективнішої моделі відносин у сфері праці;

– поступове введення у практику складання соціальних звітів та проведення соціального аудиту;

– інформування населення про соціально-трудова проблеми, що стосуються певного регіону, галузі, суспільства в цілому;

– активна робота держави з молоддю, профспілками, організаціями роботодавців при реформуванні нормативно-правової бази;

– модернізація діяльності державної служби зайнятості, активна співпраця з провідними підприємствами України на ринку праці;

– зміни в системі соціального захисту та соціального забезпечення, а саме реформування існуючої системи пільг через їх декларативність та безсистемність встановлення;

– співпраця закладів освіти з підприємствами України.

З вище розглянутого матеріалу ми ясно бачимо, що сучасний стан соціальної політики знаходиться в плачевному стані. Необхідно розробити ефективну систему управління соціальною політикою України, спрямовану на максимізацію її ефективності за рахунок запропонованих методів, що в результаті призведе до зростання рівня життя.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Павлюк В.Д. Соціальна політика: навч. посіб. / В.Д. Павлюк, М.І. Приступа, В.В. Старцун. – Хмельницький: ХНУ, 2006. – 214 с.

2. Система соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Реальний стан та перспективи реформування. – К.: Центр громадської експертизи, 2009. – 104 с.

3. Управління трудовим потенціалом: навч. посіб. / В.С. Васильченко, А.М. Гриненко, О.А. Грішнова, Л.П. Керб. – К.: КНЕУ, 2005. – 402 с.

4. Шевчук П.І. Соціальна політика: 2-е вид. / П.І. Шевчук. – Львів: Світ, 2005. – 400 с.